

Vreme: 28.07.2026 09:44

Medij: pescanik.net

Link: <https://pescanik.net/sad-se-ne-vracajte/>

Autori: Yanis Varoufakis

Teme: Evropska komisija

Naslov: Sad se ne vraćajte

13181

Prepredena nova strategija pristalica povratka u EU se zasniva na raspirivanju straha u britanskoj javnosti da je EU sad previše dobra za Britaniju. Ovakav pristup može da napravi veliku štetu.

Foto: Brani Radel Pred britanski referendum o izlasku iz Evropske unije, zagovornici ostanka u EU pokrenuli su projekat zastrašivanja glasača koji su nameravali da glasaju za izlazak. Statističke projekcije ekonomskog sudnjeg dana koje su ponudili bile su toliko apsurdne da su ubrzo odbačene kao senzacionalističko sejanje straha i ostale upisane kao monumentalni autogol. Deset godina kasnije, zagovornici povratka u EU koji se još nisu oporavili od poraza šire jednako fantastične projekcije o tome kakva je protekla decenija mogla biti da Britanija nije napustila EU: nazovimo to projektom blaćenja. Oni mudriji među njima naslutili su mogućnost novog poraza, pa su prilagodili pristup. Prepredena nova strategija cilja na raspirivanje nove vrste straha: da je Evropska unija sada možda... previše dobra za Britance! To je đavolski plan. Pored prezentovanja lažnih brojki iz projekta blaćenja kojima se pokazuje koliko je izlazak osiromašio Britance, javnost se sada podstiče da vidi EU kao instituciju koja osvaja nove vrhunce sofisticiranosti - delom zahvaljujući tome što Britanija nije bila tu da joj smeta. Implicitna poruka je da osiromašena stara dama nije dostojna transformisanog bloka. Kalkulacija je da će ukoliko takav narativ dobije na zamahu dobro staro građanstvo Velike Britanije osetiti potrebu da nešto preduzme - makar da obelodani da je još dostojno viših ciljeva. Da li će nova taktika imati uspeha? Gotovo je izvesno da neće. Zašto onda trošim dragoceno vreme čitalaca govoreći o tome? Pa zato što čak i ako ne uspe može napraviti veliku štetu. Nastavljanjem otegnute i bespredmetne rasprave o tome treba li Britanija da se vrati u EU ili ne, rasprave u kojoj niko ne drži do činjenica, dodatno se odlaže rasprava o tome šta bi trebalo preduzeti da brexit, takav kakav je, počne da radi u korist većine. Zato moramo detaljnije ispitati projekat blaćenja i demontirati statističke neistine kojima se podupiru tvrdnje da je izlazak izazvao ogroman makroekonomski šok i osiromašio naciju. Glavni dokument ovog tabora je izveštaj pod naslovom "Ekonomске posledice brexita" koji je objavio američki Nacionalni biro za ekonomska istraživanja, a čiji su autori britanski i evropski ekonomisti. Ključni nalaz je to da je deceniju nakon referenduma britanska ekonomija za 6% manja nego što bi bila da su glasači izabrali da ostanu u EU. Zanimljivo je da autori uglavnom operišu hipotezama umesto stvarnim ekonometrijskim podacima. Argumentacija se pomera s najava recesije, iz starog projekta zastrašivanja (obavešten čitalac zna da se to nije dogodilo; štaviše, u periodu 2016-2025. Velika Britanija je imala brži ekonomski rast nego Francuska, Italija i Nemačka), na tvrdnju da je Britanija u poslednjih 10 godina mogla da ostvari za 6% veći rast, samo da je ostala u EU. Naravno, to je hipotetička pretpostavka koju, nažalost, nije moguće testirati jer nemamo vremeplov da se vratimo u 2016. i krenemo ispočetka bez brexita. Ali neki ekonomisti tvrde da imaju nešto što je gotovo jednako dobro kao vremeplov: to su ekonometrijski modeli kojima možemo da testiramo hipoteze. Pošto mi je to struka, mogu reći da je jedina vajda od takvih ekonomista to što pored njih astrolozi izgledaju kao ljudi od nauke. Ali nemojte mi verovati na reč. Pogledajmo šta se krije ispod haube "Ekonomskih posledica brexita" - izveštaja koji su BBC, Guardian i ostali prihvatili i podržali kao sveto pismo. U izveštaju su pokušali da sastave referentnu grupu zemalja koje su tokom decenije koja je prethodila referendumu (2006-2016) pratile manje-više istu putanju

Vreme: 28.07.2026 09:44

Medij: pescanik.net

Link: <https://pescanik.net/sad-se-ne-vracajte/>

Autori: Yanis Varoufakis

Teme: Evropska komisija

Naslov: Sad se ne vraćajte

ekonomskog rasta kao Britanija. Analizirajući ekonomske rezultate te kohorte, istraživači su onda pokušali da ustanove koliko je putanja britanske ekonomije u deceniji posle brexita pratila putanju referentne grupe, i na osnovu toga izvukli svoje nesrećne zaključke. To je na prvi pogled razuman metod za procenu, ako ne uticaja brexita, onda bar teze da se 2016. godina poklapa s onim što ekonomisti nazivaju "strukturnim prelomom". Ideja je dobra dok ne pogledate kojih osam zemalja su odabrali kao dvojnike britanske ekonomije. Zemlja kojoj su dali najveći težinski koeficijent (60,5%) jesu Sjedinjene Države. Teško je zamisliti izbor koji je teže braniti. Godina referenduma bila je i godina Trumpa 1.0, kada su napravljeni ogromni poreski rezovi. Onda je 2020. usledio Bidenov veliki program stimulacije. Sa ili bez brexita, ekonomija Velike Britanije (i bilo koje evropske zemlje) nije se mogla ni približiti američkim stopama rasta posle 2016. Naši autori to zanemaruju i dolaze do očigledno nelegitimnog "zaključka" da je brexit uzrok zaostajanja Velike Britanije za Sjedinjenim Državama posle 2016. Kao da poređenje s Amerikom nije dovoljno besmisleno, drugi najveći težinski koeficijent dodeljen je - Grčkoj! Kada sam to video shvatio sam da autori sračunato prelaze liniju proste neobaveštenosti ka zloj nameri. Ako referentne zemlje treba da budu one koje su pratile britansku putanju rasta od 2006. do 2016. godine, Grčka je morala biti diskvalifikovana u prvom krugu. Pošto je izgubila najmanje 25% nacionalnog dohotka od velike finansijske krize 2008. do 2016. godine (u očiglednoj suprotnosti s nacionalnim dohotkom Velike Britanije koji je opao za samo 1% i oporavio se za godinu dana), Grčka je očigledno pogrešan izbor za referentnu zemlju. Ne samo da njena putanja pre 2016. godine nije ni nalik onoj u Velikoj Britaniji, nego je i oko 2016. godine prošla kroz nešto što investitori bezosećajno nazivaju "skokom mrtve mačke" - to je kratkotrajni skok kakav pravi i mrtva mačka ako padne s dovoljno velike visine. To je daleko od stanja britanske ekonomije, a takvim izborom su dodatno naduvani pogrešno izmereni efekti brexita. Tu je i mali problem uključivanja Irske. Stvarno? Zar ti ljudi ne znaju da je nacionalni dohodak Irske, njen BDP, obična fatamorgana? Da li su zaboravili da velike američke tehnološke kompanije monstruozno naduvavaju irski BDP jer svoje globalne prihode prijavljuju u Dublinu da bi platile manje poreze? Da li je kolegama promakla jednostavna činjenica da bi, s obzirom na izuzetan rast tehnološkog sektora posle 2016, rast Velike Britanije svakako bio u zaostatku kada se uporedi s onim u Irskoj? Dalje, ako ostavimo po strani smešna poređenja nacionalnih dohodaka, "Ekonomske uticaj brexita" brani zaključak da je brexit bio totalna ekonomska katastrofa pozivajući se na tužnu sudbinu 7.000 britanskih kompanija. To je, zapravo, najzanimljiviji segment izveštaja jer upućuje na ogroman pad produktivnosti u Velikoj Britaniji - što je potvrdio i britanski Zavod za statistiku. Međutim, kao što je pokazao Ambrose Evans-Pritchard, pad se odigrao pre 2016. i čak se usporio negde u vreme referenduma. Ukratko, projekat blaćenja koristi sumnjive podatke. Kao i projekat zastrašivanja koji mu je prethodio, ne može podneti ni najpovršniju racionalnu analizu. Zato su mudriji među zagovornicima povratka zaključili da je vreme za novi psihološki pristup: efekat iluzorne istine. Ubediti javnost da je u odsustvu Britanije Evropska unija postala neko novo i bolje zdanje - u koje Britanci više ne mogu ući, čak i ako to žele. Muhtaba Rahman, evropski direktor organizacije Eurasia Group, nedavno je upotrebio tu taktiku. U članku za Guardian (a gde drugde?) on kaže da je izlaskom Britanije Evropa najzad pošteđena britanskog prava veta koje je London obilato koristio. To je bloku omogućilo da iskoristi brojne prednosti federacije, ne gubeći vreme na rasprave o federalnom ustavu i bez rizika mešanja u nacionalni suverenitet država članica. Kontinentalna konsolidacija, koju je Britanija propustila, navodno se odvijala na četiri fronta. Prvo, posle pandemije i formiranja Fonda za oporavak EU (zvanično poznatog kao NextGenerationEU), mogućnost zajedničkog zaduživanja dopustila je EU da funkcioniše kao fiskalna unija koja je u boljoj poziciji da finansira sve ono što je Uniji potrebne nego pojedinačne države članice: na primer, ulaganja u oporavak posle pandemije, sve vrste fiskalnih transfera za stabilizaciju, čak i 90 milijardi evra za Ukrajinu. Drugo, usvojena je nova zajednička bezbednosna i odbrambena agenda vredna stotine milijardi za stvaranje zaštitnog kišobrana za zemlje članice. Sada je tu i preko potrebna zajednička industrijska politika koja nadilazi naivne predstave o slobodnoj trgovini i pruža evropskim proizvođačima prednosti širom Unije. Konačno, blok ima kapacitet za nešto što izolovane zemlje poput Velike Britanije ne mogu sebi priuštiti: može biti asertivniji u odnosima sa Sjedinjenim Državama i Kinom. To zvuči impresivno, zar ne? Kosmopolitskim Britancima, pa čak i onima koji su glasali za izlazak, može se oprostiti to što se osećaju izostavljanima i odbačenima. Ali svaki od tih primera evropske "kontinentalne konsolidacije" je samo privid. Zapravo, uzeti zajedno oni odražavaju razvoj događaja koji je odličan razlog da Velika Britanija ostane van EU. Već 40 godina sam nepokolebljivi zagovornik Evropske fiskalne unije, kao i zajedničkog zaduživanja emitovanjem evroobveznica. Međutim, zajedničko zaduživanje kakvo se sada praktikuje u Briselu anatema je za svakog razumnog zagovornika fiskalne unije. Prvi problem je ko pozajmljuje: ne neki zajednički trezor, već Evropska komisija, institucija koja ne može da ubira poreze, pa čak ni da reprogramira prethodne dugove, a za sredstva se oslanja na fiskalno opterećene države članice koje nemaju centralnu banku

Vreme: 28.07.2026 09:44

Medij: pescanik.net

Link: <https://pescanik.net/sad-se-ne-vracajte/>

Autori: Yanis Varoufakis

Teme: Evropska komisija

Naslov: Sad se ne vraćajte

spremnju i sposobnu da ih podrži. Nije neobično što investitori ne shvataju ozbiljno obveznice kojima Evropa emituje zajednički dug, opisuju ih kao nesuverene i naplaćuju Evropskoj uniji preterane kamatne stope. Takođe se postavlja pitanje šta EU radi sa zajednički pozajmljenim novcem. Ovlaštan pogled na to kako je deljen fond za oporavak posle pandemije vrednosti 750 milijardi evra dovoljan je da vam se digne kosa na glavi: lideri su se zatvorili u sobu i nekoliko sati većali o raspodeli plena koji su na kraju dodelili svako svojim oligarsima. Kao što sam pisao pre šest godina: "Zamislite užas koji bi nastupio ako bi parlament morao da otvori raspravu o tome koliko para iz Saraja, Saseksa i zapadnog Londona treba poslati u Kambriju, Norfok ili severni Vels. Britanija bi bila uništena podelama pored kojih bi brexit izgledao kao prijateljski dogovor. Isti potencijal za podele ugrađen je u fond za oporavak EU, uz izdvajanje sredstava po zemljama čak i pre nego što smo saznali efekte recesije na svaki od regiona. Kao da je čitavu stvar osmislio neki lukavi evroskeptik." Isto je s aktuelnim naoružavanjem i industrijskim politikama u Evropi. Organizuju se dugi sastanci, uz oskudan nadzor parlamenata ili javnosti, na kojima se razgovara o tome kako će se pozajmljene milijarde rasporediti između nemačkih, francuskih i italijanskih proizvođača oružja i čiji će proizvodi biti obuhvaćeni direktivom "kupujmo evropsko", čiji će radnici biti zaštićeni od kineskog uvoza, koliko pozajmljenog novca će se poslati u Ukrajinu i tako dalje. Ta kultura oligarhijske gozbe koja se finansira na netransparentan način nastavlja da uvećava nejednakost, unutar i između država članica. Što se tiče tvrdnje da bi Evropska unija pružila bar neku zaštitu od hirova Donalda Trumpa i jačanja Kine, ona deluje uverljivo u teoriji - što nas je više, to smo bezbedniji. Kako stvari stoje u praksi? Nije li se Ursula von der Leyen, predsednica Evropske komisije, poklonila predsedniku Trumpu u njegovom škotskom golf klubu, od svih mesta, i dala mu sve što je zatražio (uključujući obećanje 700 milijardi dolara evropskih investicija u Sjedinjenim Državama, za šta čak i nije nadležna)? Zar EU nije već podeljena svađama između predstavnika nemačke automobilske industrije, koji se iz sve snage odupiru novim tarifama na kineski izvoz, dok njihove francuske kolege insistiraju na tome? Čak ni najvatreniji evropili ne mogu ignorisati sporu i neumitnu dezintegraciju koja otuda proističe. Gomilanje neodrživog nesuverenog duga neće doneti produktivne investicije koje će se otplatiti, a finansiraće se iz već preopterećenog budžeta EU koji rasipne države članice sada pokušavaju da smanje, a ne da ga konsoliduju. To je očigledno katastrofa u najavi, a ne razumna kontinentalna konsolidacija na kojoj Britanija treba da zavidi Evropi. Ništa od svega toga, naravno, ne znači da je brexit bio spektakularan uspeh - naprotiv! Ali to takođe ne znači da se stagnacija u Britaniji može okončati ponovnim pridruživanjem beznadežno ustajaloj i deindustrijalizovanoj Evropi. Niti se problemi niske produktivnosti, niskih plata i nestajuće ravnoteže prosperiteta u Velikoj Britaniji mogu rešiti opravdanim jadikovkama Andya Burnhama da je neoliberalizam vandalizovao britansku industriju u mandatima Margaret Thatcher i Tonya Blaira. Došlo je vreme da se razmišlja o tome kako bi trebalo da izgleda neki novi Nju dil za Veliku Britaniju, bez gubljenja vremena na "evropsko pitanje". UnHerd, 23.07.2026. Preveo Đorđe Tomić Peščanik.net, 28.07.2026.

BREXITLJUBAVNA PESMA ZA EVROPUPODRŽITE PEŠČANIK

